

GLADIRIS



55

CZS — ZAKLADNÍ SPECIALIZOVANÁ ORGANIZACE
PĚSTITELŮ MEČÍKŮ A KOSATCŮ V NOVÉM JIČÍNĚ

GLADIRIS

ROČNÍK XV

ČÍSLO 55

ŘÍJEN 1983

*Pro vlastní potřebu svých členů vydává základní specializovaná
organizace pěstitelů mečíků a kosatců ČZS se sídlem*

v Novém Jičíně.

Řídí redakční rada.

Povoleno ONV v Novém Jičíně č. 403/16 — 391/82.

*Vytiskly Východočeské tiskárny, n. p., provoz 20,
Hradec Králové.*



OBSAH

	strana
Organizační zprávy	2
Registrace mečíků v ČSSR	3
Uchování řezaných květů	4
Výstavy	8
Zdůvodnění ceny novinek velkokvětých kosatců	11
Neznámá „BÍLÁ NEZNÁMÁ“	13
Pro volný kousek půdy	13
Naše poznámka	14
Mečíky a gladioly — jak se to rýmuje	15
Společenská kronika	16

Informace z jednání výboru ze dne 8. 5. 1983

- výbor byl informován o stavu příprav na mezinárodní výstavu mečíků v roce 1985 v Hradci Králové. Po vysvětlení některých dotazů, pověřil výbor př. Nováka Vlastimila dalším jednáním s cílem zajistit záštitu a garanta výstavy. Celá záležitost bude znovu projednána na listopadové schůzi výboru,
- př. Benda a ing. Lubojacký byli pověřeni provést průzkum ve Vrbně pod Pradědem v podniku Lisovny nových hmot a Sklárnách o možnostech výroby nejméně 1000 kusů váz na mečíky. Po provedené návštěvě ukazuje se tento úkol značně obtížný. Pokud by některý z našich členů měl lepší kontakty, nebo znal schůdnější způsob zajištění předmětných váz, nechť podá informaci buď jednomu z výše jmenovaných, nebo přímo předsedovi ZSO,
- př. Mímránek měl zajistit schůzku šlechtitelské komise se zástupci Gladiol klubu Bratislava k projednání návrhu „pravidel registrace amatérských odrůd gladiol“. Schůzka se uskutečnila dne 5. června v Otrokovicích ve Společenském domě.

Vážení přátelé,

jak jste byli informováni na výroční členské schůzi, byla finanční bilance naší organizace za loňský rok pasivní a rovněž v letošním roce předpokládáme obdobný výsledek.

I když nám vzhledem k dobrým výsledkům minulých roků nehrozí v nejbližších letech nedostatek finančních prostředků, je třeba tento nepříznivý vývoj zastavit. O této záležitosti bylo rovněž diskutováno na výroční členské schůzi a mimo jiné navrholo několik členů uspořádat u příští výroční členské schůze tombolu. Tento návrh byl zpracován do usnesení a následně projednán na schůzi výboru.

U příští výroční členské schůze bude tedy uspořádána věcná tombola!

V souladu s diskusí na výroční členské schůzi předpokládáme, že cenami v tombole budou dary jednotlivých členů naší organizace.

Co je tedy možno darovat?

Prakticky všechno, co může mít pro naše členy užitnou hodnotu. Mohou to být hlízy nebo bruty mečíků, zejména vzácnějších druhů nebo novinek, různé potřeby pro zahrádkáře, okrasné, umělecké či spotřební výrobky našich členů apod.

Za výbor je organizací tomboly pověřena přítelkyně Irena Gebauerová, Luh 1785, Vsetín, PSC 755 01, které laskavě napište, co jste ochotni do tomboly věnovat. Malé věci nepodléhající zkáze můžete přímo na její adresu zaslat. U větších darů bychom byli rádi, kdybyste tyto přivezli přímo na výroční členskou schůzi. I o

těch darech, které na členskou schůzi přivezete, informujte písemně přítelkyni Gebauerovou.

Další informace týkající se tombo-ly zveřejníme v příštím čísle Zpravodaje, který vyjde před výroční členskou schůzí.

Výbor ZO věří, že nebude člena, který by vhodným příspěvkem nepomohl zabezpečit úroveň tomboly a tím i zpestřit program výroční členské schůze.

Pokladník ZO

Dostali jsme adresu pěstitelky kosatců, tulipánů, mečíků a jiných květin ze Sovětského svazu, která si chce dopisovat s některým našim členem. Její adresa:

**CCCP LATVIJAS PSR
229381
N E R E T A
Padomju No 6
BITEI ELFRIDA**

Ustavení oblastní skupiny GLADIRIS Ostravského kraje

Ing. Lubomír Ježíšek

Podle usnesení březnové členské schůze bylo doporučeno ustavit pro zvýšení aktivity v jednotlivých okresech a krajích oblastní skupiny členů GLADIRIS podle rozdělení uvedené v čísle 54 našeho časopisu.

V neděli 17. července 1983 byla svolána členská základna členů GLADIRIS z Ostravského kraje a zřejmě jako první v ČSSR byla ustavena oblastní pracovní skupina, do které byli zvoleni jako vedoucí ing. Lubomír Ježíšek a členové Svatoslav Červenka a ing. Jaromír Lubojacký.

A první výsledek? Aktivní spoluúčast na uspořádání úspěšné oblastní výstavy mečíků, konané ve dnech 20.—21. srpna 1983 ve Společenském domě Vítkovických staveb v Ostravě.

REGISTRACE MEČÍKŮ V ČSSR

Ing. Břetislav Mičulka

Naše zájmová specializovaná organizace pěstitelů mečíků a kosatců se rozhodla zavést registraci nově vyšlechtěných odrůd mečíků v ČSSR. Za tím účelem byl zpracován návrh pravidel registrace s cílem, aby se k němu připojily též zájmové organizace, jejichž členové se zabývají šlechtěním mečíků.

NÁVRH

Pravidla registrace amatérských odrůd mečíků

1. Registraci nově vyšlechtěných amatérských odrůd mečíků provádí specializovaná organizace „Gladiris“ v součinnosti s organizacemi
2. Účelem registrace je podchytit všechny československé amatérské odrůdy, zamezit používání duplicitních názvů a tím chránit název odrůdy. Registrované odrůdy budou vedeny v kartotéce a jejich jména a popis budou pravidelně zveřejňovány ve zpravodajích zainteresovaných organizací.

3. Odrůdu přihlašuje k registraci zásadně jen šlechtitel, výjimečně osoba jím písemně pověřená.
4. Šlechtitel stvrzuje svým podpisem na přihlášce odrůdy k registraci, že odrůda byla jím vyšlechtěna, odpovídá uvedenému popisu, a je přínosem pro stávající sortiment. Registrace není vázána na posouzení odrůdy registrátorem či jinou osobou a organizací.
5. Šlechtitel se zavazuje, že po dobu dvou let zajistí namnožení nejméně 20 květuschopných hlíz pro prodej. Množením případně i prodejem sadbového materiálu odrůdy může šlechtitel pověřit jinou osobu.
6. Název odrůdy by měl vyhovovat pravidlům Mezinárodního kódu — Nomenklatury pro pěstované rostliny — 1980, jinak bude po dohodě se šlechtitelem upraven. Při použití jména žijící osoby je třeba připojit její souhlas.
7. Odrůdy zvláště kvalitní (preferované) budou v registru označeny silným tiskem, nebo hvězdičkou. Zásady pro získání této preference budou samostatnou součástí těchto pravidel.
8. Za každou registrovanou odrůdu bude vybírán poplatek ve výši 5,— Kčs na úhradu výdajů spojených s registrací (korespondence, poštovné a jiné náklady).
9. Za účelem podchycení stávajících amatérských odrůd budou odrůdy introdukované do konce roku 1983 včetně zaregistrovány za jednorázový poplatek 10,— Kčs. Šlechtitelé zašlou seznam svých introdukovaných odrůd registrátorovi do 15. ledna 1984.
10. Přihlášku k registru podle možnosti doplněnou diapozitivem klasu zaslat do konce února každého roku na adresu registrátora př. ing. Mičulka Břetislav, Velehrad 225. PSČ 687 06. (Rozhodující bude datum poštovního razítka.)

UCHOVÁNÍ ŘEZANÝCH KVĚTŮ

Ing. Eva Skalská, CSc., VJH Sempra, VŠŮOZ Průhonice

U řezaných květů je požadována jak pěstitelem, tak i obchodním sektorem a hlavně spotřebitelem co nejdelší uchovatelnost, která však není ovlivněna jedním faktorem, ale celým souborem faktorů, jež se navzájem podmiňují a vykazují společný účinek. Některé faktory působí v omezené míře ještě před sklizní řezaných květů, jiné jsou podmíněny dědičností, avšak většina faktorů se uplatňuje až během doby uchovávání.

V zahradnický vyspělých zemích se věnuje uchovatelnosti řezaných květů velká pozornost, a to jak ve výzkumu, tak i v praxi, neboť spolurozhoduje o rentabilitě produkce a prodeje květů. Uchovatelnost je v některých oblastech, zvláště v oblasti fyziologie prozkoumána do podrobností a poznatky jsou postupně zaváděny do praxe. V Československu se ošetřování řezaných květů a jejich uchovávání neřídí dosud v praxi novými poznatky a naráží

na řadu problémů, zejména technického, biologického a fyziologického rázu. Proto byl ve Výzkumném a šlechtitelském ústavu okrasného zahradnictví v Průhonících zařazen do plánu také nový výzkumný úkol, jehož cílem je zkoumat možnosti účinnějšího ošetřování a uchovávání řezaných květů v našich podmínkách a dále splnit požadavky maximální uchovatelnosti.

O délce skladování a uchovávání řezaných květů ve váze rozhodují čtyři hlavní faktory: a) teplota, b) vodní režim, c) dodání uhlovodanů a dezinfekčních přípravků, d) regulátory růstu.

TEPLOTA

Intenzita vývoje a stárnutí řezaných květů je výrazně ovlivněna teplotou. Při vyšší teplotě se intenzita dýchání řezaných květů značně zvyšuje ve srovnání s normální skladovací teplotou 0 °C. U růží skladovaných při 0 °C je intenzita dýchání 11 mg CO₂ kg⁻¹ za hodinu, při 20 °C — 293 a při 30 °C až 530, u karafiátů skladovaných při 0 °C je intenzita dýchání 0, při 20 °C 239 a při 30 °C 560 mg CO₂ kg⁻¹ za hodinu. Relativně krátké vystavení řezaných květů vyšším teplotám, např. před tříděním a balením, může značně snížit skladovatelnost, nebo uchovatelnost ve váze. Řada pokusů ukázala, že teplota je prvořadým faktorem při posklizňovém ošetřování řezaných květů.

Většinou jsou řezané květy po sklizni zchlazeny prostým umístěním do chladírny, a to buď v baleném, nebo nebaleném stavu. Požadavek rychlého ochlazení velkého objemu květů před přepravou vedl např. v Kalifornii ke stavbě několika velkých předchlazovacích komor. Květy chlazené tímto způsobem a přepravované v chladiřenských vozech přicházejí na trhy v dobrém stavu, zatímco květy přepravované ve vozech bez chlazení vykazují neuspokojivý stav. Řezané květy pocházející z tropických, nebo subtropických oblastí mohou být silně poškozeny skladováním při teplotě nižší než 12,5 °C. K nim patří např. *Anthurium*, tropické orchideje jako je *Cattleya* a *Vanda*, *Eucharis*, některé druhy *Euphorbia* včetně *Poinsettia*.

VODNÍ REŽIM

Řezané květy se liší výrazně mezi sebou vodním režimem. Ve většině případů jsou velmi citlivé na usychání, způsobené jak vypařováním vody z listů, tak i jejich velkým povrchem ve vztahu k objemu. Ztráta vody během posklizňového období může být normálně nahrazena z roztoku ve váze. Přesto je však usychání jeden z nejdůležitějších posklizňových problémů při ošetřování řezaných květů. Příkladem je „ohýbání šije u řezaných růží — příčinou této poruchy je, že požadavky listu a květu na vodu jsou zajišťovány na úkor pletiv osy nacházející se pod květem. Současně znalostí o pohybu vody v osách řezaných květů jsou nedostatečné. Je však známo, že pohyb vody u řezaných květů může být výrazně ovlivněn složením roztoku. Kyselé roztoky se například rychleji pohybují v osách řezaných květů, než neutrální nebo zásadité. Ucpání řezných ploch na ose buď mikroby napadajícími roztok ve váze, nebo koloidními látkami ve vodě, nebo výtokem z buněk obklopujících vodivá pletiva v ose, je považováno za hlavní příčinu, proč je snižována uchovatelnost řezaných květů ve váze. Jakost vody (pH, rozpustné pevné látky, plyny a koloidní látky) má výrazný vliv na uchovatelnost řezaných květů ve váze, a proto dodávání vody dobré jakosti je nejdůležitějším úsekem posklizňového ošetřování řezaných květů. V zahraničí většina pěstitelů, kteří mají k dispozici jen vodu s vysokým pH a se značným množstvím solí, používá iontoměniče. Ty zajišťují vhodnou jakost vody pro posklizňové použití.

Značné zlepšení ve vodním režimu řezaných květů lze dosáhnout jednoduchým přidáním kyseliny do jakékoliv vody. Tak se pH sníží na 3 až 3,5. V praxi je kyselina citronová vhodným prostředkem, neboť zajišťuje žádané pH bez nebezpečí, že by při použití většího množství kyseliny kleslo příliš nízkou.

Se zlepšeným režimem teploty se může ošetřování řezaných květů změnit v budoucnosti na systém ošetřování za sucha, kdy květy budou dány do vody až v maloobchodní síti. Tento cíl však vyžaduje pozměnění systému sklizně, ošetřování a skladování, které by snížilo ztráty vody na minimum. Zvláště zkrácení doby potřebné na rychlé snížení teploty po sklizni bude hrát důležitou roli. Bude také důležité zamezit usýchání během skladování. Systémy skladování s vysokou relativní vlhkostí a zvlhčovače mohou být velmi vhodné, budou-li kombinovány s kontrolou houbových chorob.

UHLOVODANY A DEZINFEKČNÍ PŘÍPRAVKY

Již řadu let se používají přípravky zlepšující uchovatelnost řezaných květů. Tyto roztoky jsou složeny hlavně ze sacharózy, dále z látek zamezujících růst bakterií a hub a někdy i jiných látek. Výzkumné práce v dřívější době se zabývaly především chemickými roztoky, jež měly zlepšit uchovatelnost řezaných květů u všech jejich uživatelů - pěstitelů, velkoobchodníků, maloobchodníků a spotřebitelů. Použití těchto chemických roztoků však mělo u pěstitelů malý úspěch. V dřívějších výzkumných pracích byl používán stejný roztok ve všech stádiích ošetřování řezaných květů. Ukázalo se však, že pro dosažení optimálních výsledků je nutno u jednotlivých způsobů jejich ošetřování používat různé chemické roztoky. Jsou známy čtyři hlavní druhy chemických roztoků. 1. roztoky, jejichž hlavním účelem je udržet vodu déle čerstvou, 2. roztoky před skladováním, nebo přepravou, 3. roztoky podporující otevírání poupat, 4. roztoky udržující řezané květy déle ve váze.

1. Rostoky, jejichž hlavním účelem je udržet vodu déle čerstvou, se používají v pěstitelském závodě, a to pokud možno co nejdříve po sklizni. Je možno je také aplikovat v chladárně. Neobsahují žádný cukr, a proto nemohou řezané květy vyživovat. Lze je rozdělit do dvou skupin: a) roztoky, jejichž hlavním účelem je udržet vodu déle čerstvou — obsahující látky, které zamezují růst bakterií, např. dusičnan stříbrný, 8-hydroxichinolincitrát, čtyřmocné amoniakální sloučeniny — Septonex, Ajatin, sloučeniny chlóru aj., b) roztoky, které udržují vodu déle čerstvou a dále zlepšují uchovatelnost — připravují se např. ze známých obchodních přípravků Rosal, Chrystal. Voda zůstává déle čistá, neboť přípravky snižují pH, a tím omezují růst bakterií. Mají také kladný vliv na trvanlivost řezaných květů, protože dochází pomaleji k ucpávání svazků cévních, např. u růží. Přípravky používané pro uvedené roztoky obou skupin se v zahraničí nazývají přípravky pro předběžné ošetření.
2. Rostoky před skladováním a přepravou jsou používány pěstitelem, nebo přepravcem, aby řezané květy načerpaly dobrou výživu. Účinek tohoto krátkodobého zákroku se projevuje výrazně na uchovatelnosti a na otevření květů a dále na zbarvení a velikosti petálů. Hlavní složkou těchto roztoků je sacharóza, jejíž koncentrace je vyšší než koncentrace v roztocích ve váze. Optimální koncentrace sacharózy, jakož i teplota a osvětlení, jsou různé podle druhů řezaných květů. Namočení do roztoku trvá obvykle jen 12 až 20 hodin, světlo má být asi 1000 luxů, a teplota 20 °C. Nepoužijeli se pro tento zákrok optimální koncentrace roztoku, teplota a intenzita světla, pak je účinek slabý, nebo dokonce žádný a někdy i škodlivý. Je zaznamenáno složení roztoku pro tyto druhy řezaných květů: růže — 3 %

sacharózy, při 4 °C a vysoké relativní vlhkosti, 16—20 hodin. Karafiáty — 10—20 % sacharózy, při 20 °C, 16—20 hodin. Chryzantémy — 5 % sacharózy, při 20 °C a vysoké relativní vlhkosti 16—20 hodin. U růží se doporučuje přidat do tohoto roztoku kyselinu citrónovou, u ostatních druhů řezaných květů dezinfekční přípravek.

3. Roztoky podporující nakvétání poupat.

Jsou určeny pro květy, které jsou sklizeny dříve než ve stádiu, ve kterém se normálně řezou. Tyto roztoky a podmínky prostředí podporující nakvétání poupat se ve většině případů podobají roztokům před skladováním, nebo přepravou. U řezaných květů byla metoda nakvétání poupat poprvé popsána před 23 lety u amerických karafiátů. Později byly vypracovány metody pro další druhy řezaných květů, např. pro růže, chryzantémy, gerbery, gladioly aj. Doba nutná pro nakvétání poupat je delší, obvykle trvá několik dnů. Roztoky určené pro nakvétání poupat mají nižší koncentraci cukrů, než je koncentrace před skladováním. Také optimální teplota je nižší. Vysoké koncentrace cukrů mohou způsobit u růží a chryzantém zasychání listů. Aby se tomu předešlo, doporučuje se během namočení do roztoku u svazků květů zabalit listy do fólie.

V Holandsku jsou používány v současné době dva obchodní přípravky pro nakvétání poupat, a to Adural-AK a Chrystal-AKC. Dobré výsledky byly dosaženy u frézií, lilii a chryzantém. Úspěšné použití těchto přípravků závisí, na dostatečném příjmu řezanými květy. Pro ošetření těmito přípravky je vhodná teplota 15—20 °C. V chladárně je jejich příjem nedostatečný. Ukázalo se, že květy sklizené ve stádiu poupat a ošetřené těmito roztoky jsou stejně trvanlivé jako květy sklizené v normálním stádiu kvetení. Doporučené složení roztoků pro nakvétání poupat u některých druhů řezaných květů: růže — 1,5 % sacharózy, 250 ppm 8-hydroxichinolincitrátu, 100 ppm 6-benzyladeninu — používat jen tehdy, jestliže jsou poupata velmi pevná. Karafiáty — 10 % sacharózy, 200 ppm dezinfekčního prostředku. Chryzantémy — 2 % sacharózy, 75 ppm kyseliny citrónové, 25 ppm dusičnanu stříbrného. Gladioly — u velmi pevných poupat použití roztok před skladováním nebo přepravou.

4. Roztoky udržující řezané květy ve váze.

Účelem je udržet řezané květy co nejdéle v pěkném stavu. Pěstitel může používat tyto roztoky jen omezeně. V chladárně je jejich účinek nedostatečný. Existuje řada obchodních přípravků vhodných jak pro maloobchod, tak i pro maloobchod. Tam se v nich řezané květy uchovávají až do doby prodeje. Tyto obchodní přípravky jsou také doporučovány spotřebitelům. Jsou většinou určeny pro celou řadu druhů řezaných květů. Obsahují především sacharózu v nízké koncentraci (0,5—1 %) a dezinfekční přípravek. Pro různé druhy řezaných květů je však nutno stanovit optimální obsah sacharózy v roztoku. Koncentrace sacharózy nad 1,5 % způsobují např. u řezaných růží vážné popáleniny listů. U karafiátů mají uvedené koncentrace jen slabý účinek na jejich uchovatelnost ve váze.

REGULÁTORY RŮSTU

Četné přírodní rostlinné regulátory růstu výrazně ovlivňují stárnutí řezaných květů. Z nich největší účinek stárnutí květů vykazuje etylén. Přítomnost etylénu ve skladovacích prostorách i prodejních prostorech způsobuje rychlé stárnutí řezaných květů, zvláště karafiátů. Pro omezení produkce etylénu v květech je v Holandsku používán obchodní přípravek Anjer-VB. Tento přípravek se v současné době zkouší především u karafiátů, neboť jsou velmi citlivé na etylén a sami také velké množství této látky produkují. Vý-

sledky jsou slibné. Aplikací tohoto přípravku se dosáhne zlepšené jakosti. Je třeba říci, že Anjer-VB neobsahuje žádný cukr a tudíž nemůže poskytnout květu výživu. Proti účinku etylénu působí také ionty stříbra. Stabilní komplex iontu stříbra a thiosulfátu proniká do os řezaných květů a tím částečně omezuje účinek etylénu. V pokusech konaných v Kalifornii se uchovatelnost řezaných karafiátů ve váze značně prodloužila namočením květů po sklizni na 10 minut do komplexu iontu stříbra a thiosulfátu při pokojové teplotě (20 °C) nebo na 12 hodin do slabšího roztoku při 2 °C. Toto ošetření nenahradí však přípravky prodlužující uchovatelnost květů ve váze, nýbrž urychluje jejich účinek. Ukázalo se, že kombinací těchto zákroků lze prodloužit uchovatelnost karafiátů ze 6 na více než 21 dnů. Ze zkušeností s používáním komplexů iontu stříbra a thiosulfátu v Kalifornii vyplývá, že uvedený komplex je slibný zvláště při uchovávání karafiátů ve velkoobchodních, kde se prodává také zralé ovoce a kde se tudíž nelze vyhnout produkci etylénu.

Citokininy, které patří také k regulátorům růstu, vykazují u některých druhů řezaných květů prodloužení uchovatelnosti ve váze. Jsou velmi účinné v brzdění stárnutí listových pletiv. Tyto jejich vlastnosti se využívají v některých zahradnických vyspělých zemích, kde se zlepšila posklizňová jakost chryzantém, skleníkových růží, holandských kosatců, tulipánů aj. Některé obchodní přípravky pro udržení řezaných květů ve váze obsahují také cytokininy.

VÝSTAVY

Oblastní výstava mečíků Ostrava 1983

Ing. Lubomír Ježíšek

Působivé aranžmá a překrásné květy mečíků byly obdivovány na již tradiční výstavě, kterou uspořádala ve Společenském domě Vítkovických staveb ve dnech 20.—21. srpna 1983 základní organizace ČZS v Ostravě-Zábřehu, letos poprvé již ve spolupráci s ostravskou oblastní skupinou GLARIRIS. Přes 500 kusů různých druhů mečíků z téměř 900 exponátů obdivovalo více než tisíc návštěvníků, kteří tuto výstavu po oba dny navštívili. I přes nepříznivé podmínky, které v letošním roce pěstitele mečíků pronásledují, měly vystavované exponáty vysokou úroveň a zasloužily si obdiv všech přítomných. Vždyť jména ostravských pěstitelů, jako například Sláva Miroslav, Kaštovský Jaroslav, Dinter Bernard, Ko-

zel Jaroslav, ing. Prachař Milan, Dlugoš Jaroslav, Ryšavý Jaroslav, Červenka Svatoslav, Kalista Václav, manželé Kuliszovi, Benda Miroslav, ing. Lubojacký Jan a řada dalších zaručují vždy dokonalost svých výpěstků.

Na této výstavě bylo také provedeno hodnocení nejlepších vystavovaných exponátů. Odborná komise ve složení Sláva M., Dlugoš L., Dinter B. a ing. Ježíšek L. vyhodnotila podle velikostních skupin mečíků jako nejlepší tyto výpěstky a jejich pěstitele:

skupina 500:

1. RED WOOD, Kaštovský,
2. NOBLESSE, Kozel,
3. KING OF SPADES, Ryšavý.

Skupina 400:

1. RUWENZOR, Sochor,
2. ORANGE GLEAM, Kaštovský,
3. HIGHSTYLE, Sochor.

Skupina 300:

1. BICENTENIAL, Kozel,

2. ORCHID ROSE, Dluhoš,
3. SPANISH LULLABY, Sochor.

Skupina 200:

1. ANABEL, Hrabovský,
2. TOKYO, Ryšavý,
3. CAPELLA, Jindřišek.

Dále pak bylo provedeno vyhodnocení novošlechtěnců a určeno toto pořadí:

1. 80-25-9, Sochor,
2. 76-2-13, Sochor,
3. HJ/CK, Kozel.

Jako nejlepší expozice byly jednoduše označeny výpěstky přítele Václava Sochora, který přijel na tuto výstavu až z Peruce, okres Louny.

Vítězní pěstitelé, kteří se umístili na prvních místech, byli odměněni pěknými věcnými cenami.

Je nutno rovněž vyzvednout překrásné aranžmá, které pro výstavu připravily přítelkyně Vlasta Lunáčková, Marie Krocová a Sylva Kliská.

Na této výstavě byl i po oba dny zajištěn prodej zahrádkářských přebítek, květinové sadby, řezaných květin, hlavně mečíků, o které byl také největší zájem.

V rámci výstavy se uskutečnila letní členská schůze členů GLADIRIS spojená s besedou, na které za účasti široké veřejnosti na dotazy odpovídal odborník na slovo vzatý RNDr. Leonard Rýznar. Po besedě pak bylo provedeno zdařilé promítnutí barevných diapozitivů.

Oblastní výstavu mečíků Ostrava 1983 je možno v každém případě, i přes některé objektivní potíže, hodnotit jako velmi zdařilou.

Výstava květin ve Vsetíně

Ing. Milan Poruba, Vsetín

Na počest 35. výročí Vítězného února pod heslem „Chceme mír pro svět a naši práci“ byla ve dnech 20. a 21. 8. 1983 uspořádána ve Vsetíně okresní výstava květin.

I tentokrát byla výstava, všeobecně nazývaná — valašská Flora —, pestrou přehlídkou krásy, kterou dovedou milovníci květin ve svých zahrádkách vypěstovat.

Výstavu navštívilo přes 2000 návštěvníků, kteří mohli navíc zhlédnout výstavu obrazů profesora A. Kaderky, která ukázala, jak se Vsetín postupně měnil.

Vzhledem k termínu výstavy a letošním povětrnostním podmínkám bylo tentokrát vystavováno mečíků méně než bývá na Vsetíně zvykem. Počet ostatních exponátů byl přibližně stejný jako při předchozích výstavách.

Mečíky dodalo 13 vystavovatelů v celkovém počtu přes 300 exponátů. Největší expozice měli přátelé Jindřišek a Machala. Z jednotlivých expozic byly odbornou porotou vybrány do hodnocení některé výpěstky, z nichž získali ocenění tyto odrůdy:

1. 443 POLLYANA — př. Bajer,
2. 335 FRIZZLED CORAL LACE — př. Krumpoch,
3. 443 SALMON BEAUTY — př. Zatloukalová.
1. 417 JESTER — př. Machala,
2. 453 AUTUMN RED — př. ing. Poruba,
3. 496 GERONIMO — př. Fojtl.

Do svých kolekcí zařadili př. Bajer — 4, př. Jindřišek — 8 a př. Machala — 6 vlastních novošlechtěnců. Porotě se líbily zejména novošlechtěnce př. Jindřiška č. 201/73 (kouřově fialový) a 490/72 (cihlově červený).

Dále bylo uděleno po třech věcných cenách za růže, za jiřiny a za astry a jiné květiny.

Návštěvníci i v horkých dnech letošního léta nelitovali čas věnovaný výstavě a projeví svůj obdiv nad krásou květin i uspořádáním výstavy zápisem v pamětní knize. Lze si jen přát, aby se na příští vsetínské výstavě počet vystavovatelů i návštěvníků zvýšil. Práce ZO Vsetín - město, spojené s přípravou a organizací výstavy a odborná pomoc celé řady dalších nadšenců si to zaslouží.



Květy pozdního léta

Vlastimil Novák

Výstava mečků a jiřin se uskutečnila 27.—29. srpna 1983 v Hradci Králové ve výstavní síni MěstNV. Letošního roku jsme neměli v Hradci Králové plánovanou výstavu květin, ale okolnosti plánů pro příští roky nás donutily tuto výstavu uspořádat.

V tomto pozdním termínu na Hradecku byly již mečiky odkvetlé, zájmování vystavovatelů bylo velmi obtížné. Chtěl bych poděkovat všem těm, kteří do Hradce Králové přivezli své květy a dokázali velmi dob-

rý poměr ke krajskému městu. Výstava byla velmi hezká po estetické stránce a vhodně doplněna výrobky ŮLUV Praha. Bylo zde tolik krásných květů, že porota měla velmi obtížný úkol.

Velmi hezkou kolekci jiřin, v bohatém sortimentu květů všech velikostí a barev se pochlubili pěstitelé manželé Štátní z Jaroměře.

První ceny byly uděleny:

300

GEORGEIOUS RUFFLES, Jan Sladký,
BAMBINO, Luboš Lukeščík,
BAMBINO, Ludvík Boček,
CHINESE LATERN, Ladislav Šmíd,
GAY TIME, Karel Dočkal.

400

ARABELA, Luboš Lukeščík,
DIANA, Václav Urban,
BRIDESMAID, manželé Bočkovi,
FRESH SNOW, Karel Dočkal,
DOTTY DEE, Alois Mikyska.

500

JEVROPA, Jan Sladký,
COOL TREAT, Ludvík Boček,
SUTTERS' MILL, Ludvík Boček,
ISLE OF CAPRI, Ladislav Šmíd,
HOMECOMING, Ladislav Šmíd,

INCOMPARABLE, manželé Bočkovi,
HEAVENLY ROSE, manželé Bočkovi.

Za kolekce:

1. Boček Ludvík,
2. Lukeščík Luboš,
3. manželé Bočkovi,

Za kolekci semenáčů:

ing. Jiří Václavík.



ZDŮVODNĚNÉ CENY NOVINEK VELKOKVĚTÝCH KOSATCŮ

Ing. Břetislav Mičulka, Velehrad

Zvýšený zájem o pěstování velkokvětých kosatců ovlivňuje jejich dovoz a prodej. Tato konjunktura působí na ceny rhizonů prodávaných u nás, což se neobejde mnohdy bez kritiky, přičemž nejsou často známy cenové relace u dovažovaných novinek. Aby mohlo být stanoveno určité vodítko pro ocenění novinek, byl proveden následující rozbor.

Velkokvěté kosatce jsou nejvíce šlechtěny v USA a odtamtud se k nám dováží nejvíce novinek. Jejich cena v roce introdukce (uvedení do prodeje) bývá okolo 25 dolarů za sazenici, tj. po přibližném přepočtu 625 Kčs plus poštovné a poplatky ve výši cca 10 Kčs na sazenici, takže hodnota dovezené novinky činí 635 Kčs celkem.

Další kalkulace je založena na předpokladu, že u nás pěstované sazenice velkokvětých kosatců jsou prodávány v průměru za 10 Kčs (podle ceníků perenářských podniků).

Za předpokladu, že průměrný koeficient množení je u těchto kosatců 2, tj., že každým rokem se počet sazenic zvýší na dvojnásobek, můžeme v n -tém roce dopěstovat 2^n sazenic. Všeobecně je možno počet sazenic vypočítat z rovnice $x = k^n$, kde k je koeficient množení a n počet roků pěstování. V tab. I jsou uvedeny počty získaných sazenic, při několika různých koeficientech množení, které se mohou vyskytovat u velkokvětých kosatců.

Podle uváděných počtů sazenic, které se získají v jednotlivých letech, je vypočtena výše přírážky u sazenic z importovaného materiálu v tab. II. Je počítáno s uvedenou cenou sazenice ve výši 635 Kčs, od které je odpočtena cena sazenice vypěstované v našich podmínkách, tj. 10 Kčs. Zbývajících 625 Kčs se rozpočítává na počet získaných sazenic.

V praxi se bude jednat nejčastěji o odrůdy s dvojnásobným koeficientem množení při normálním pěstování, takže cena průměrně velké sazenice by měla být v jednotlivých letech po introduci v cizině v průměru následující:

2. rok	165 Kčs	5. rok	25 Kčs	8. rok	12 Kčs
3. rok	90 Kčs	6. rok	20 Kčs	9. rok	11 Kčs
4. rok	50 Kčs	7. rok	15 Kčs	10. rok a dal.	10 Kčs

Podle těchto kalkulací se měla v r. 1983 prodávat středně velká sazenice například těchto odrůd velkokvětých kosatců za tuto přibližnou cenu:

PACIFIC MIST (1979)	60 Kčs
AUTUMN LEAVES (1974)	11 Kčs
BETTY SIMON (1976)	15 Kčs
RECKONING (1980)	90 Kčs

Je však jisté, že mnohé novinky si tyto ceny nezasluhují ať už z estetického hlediska nebo z hlediska vhodnosti pro naše podmínky. Ideální by bylo, kdyby již dovoz novinek se mohl provádět také podle těchto požadavků, což ovšem není proveditelné u nejnovějších odrůd, ale možné v takovém případě, budou-li se novinky dovážet s určitým odstupem podle výsledků hodnocení v cizině. Záleží také na importerech, aby množili jen nejlepší odrůdy a ne celý dovezený sortiment, protože po období konjunktury se bude více hledět na hodnotu odrůdy.

I. Počet získaných sazenic kosatců v jednotlivých letech od výsadby při různých koeficientech množení

Koeficient množení	Počet let pěstování									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1,5	1,5	2,3	3,4	5	7,6	11,4	17	26	38	58
2	2	4	8	16	32	64	128	256	512	1 024
2,5	2,5	6,3	15,6	39	98	244	610	1 525	3 812	9 530
3	3	9	27	81	243	729	2 187	6 561	19 683	59 049

II. Přirážka k základní ceně sazenice kosatců u importovaných novinek v jednotlivých letech od výsadby při různých koeficientech množení

Koeficient množení	Počet let pěstování									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1,5	417	271	184	123	82	55	37	24	16	10
2	312	156	78	39	16	10	5	2	1	—
2,5	250	99	40	16	6	3	1	—	—	—
3	208	69	23	8	3	1	—	—	—	—

Neznámá „BÍLÁ NEZNÁMÁ“

Václav Sochor

V poslední době se často vyskytuje jméno „BÍLÁ NEZNÁMÁ“, ať již jako odrůda vyhodnocená, či jako jeden z rodičů při šlechtění. Údaje o ní jsou často nesprávné, ba dokonce bývá i uváděna jako nová odrůda pod jiným jménem (viz článek p. Míránka v 51. čísle GLADIRISU pod názvem „Všímejme si“ a test č. 11/82 v 52. čísle Gladirisu, v němž ještě i po řadě let získala vůbec nejvyšší tohoroční bodové ohodnocení!). Jako mečíkář, u něhož se tato odrůda objevila a který jí dal i prozatímní pojmenování, bych chtěl přátele seznámit s její historií.

V r. 1973 jsem získal brut odrůdu COOL TREAT. Rychlil jsem jej a v řádku mezi ním se mi jako první květ objevila krásná bílá gladiola. Napsal jsem tehdy p. Slívovi, s nímž jsme si sdělovali poznatky o novinářích, že nade všechny letošní vyniká překrásný bílý COOL TREAT. P. Slíva mi tehdy napsal, že COOL TREAT by měl být růžový a ne bílý! Teprve teď jsem si tento fakt uvědomil. V návalu radosti nad krásou tohoto mečíku jsem o něm vůbec neuvažoval! Ostatní květy byly již skutečně COOL TREAT. Pochopitelně jsem od této rostliny všechn brut pečlivě sebral a v příští sezóně vysadil. Tak jsem si tuto odrůdu poněkud namnožil a 4 květy z ní jsem přivezl na celostátní výstavu do Gottwaldova v r. 1976. Tam budil mečík zaslouženou pozornost a získal 2. cenu (pro uvadlý květ). P. Heroudek, u něhož jsem tehdy s p. ing. Poláčkem spal, mi večer při posezení řekl: „Starý poctivec, každý druhý by se kolem sebe porozhlédl a vydával ji za vlastní semenáč!“ Uvedl jsem ji tehdy jako NS JOHNSON 74 (tento údaj dosud někteří přátelé uvádějí). Domníval jsem se, že v následujících

létech ji bude p. Johnson introdukovat. Protože se tak nestalo, napsal jsem p. dr. Rýznarovi, který mne o několik hlízek žádal, že ji prozatímně budeme nazývat „BÍLÁ NEZNÁMÁ“. Tento název se vžil a již jí zůstal. Protože se umísťuje mezi vyhodnocenými a hlavně jako dobrá matečná odrůda ke šlechtění (př. dr. Rýznar z ní má celou řadu nádherných bílých, z pylu, z květů vystavených v Gottwaldově, a i já mám z ní několik pěkných bílých i barevných — ČUMULANGMU, HRADEC KR. 79, BOROVINU), je třeba ji definitivně oklasifikovat a zaregistrovat. Myslím, že logické je 400 BÍLÁ NEZNÁMÁ So 76 — rok, kdy jsem ji skutečně introdukoval, i když jen v několika málo hlízách. Zda se jednalo skutečně o příměs v brutu COOL TREATU, či nějaký v půdě zapomenutý semenáč, těžko zjistit. Její nejasný původ jí však neubírá nic na kráse ani na jejích vynikajících rodičovských vlastnostech. Ať nám dá ještě hodně krásných potomků.

PRO KOUSEK VOLNÉ PŮDY

Vladimír Pernica

Najdeme-li na zahradě kousek volného místa, kde je půda dostatečně propustná a kde celý den praží slunce, jak na malé „Sahaře“ nasadíme si zde SPRECELLI z čeledi amarylkovitých, jedinou zástupkyni rodu s druhovým názvem *formosissima*. Tato je orchideí mezi cibulovinami krásnou stavbou květu a sytou, jemně sametovou červení. Známější je jako Jakubská lilie, neboť připomíná starý kříž řádovalých rytířů sv. Jakuba.

Domovem je v Mexiku a Guatemala; v Evropě je známá již čtyři stiletí a přece je zatím málo pěstovaná, přestože její náročnost není nespílitelná. Zmínka o půdě již byla, i o tom, že jako dcera jihu potřebuje

slunce a chráněnou polohu. Sáží se počátkem května, podle velikosti cibule (dlouze krkaté s černou slupkou) tak, aby cibulový krček byl přikryt jen asi 3—5 cm hlíny na vzdálenost 10—20 cm. Po výsadbě, pokud je sucho, jen mírně zavlažíme, teprve po vyrašení je nutná přiměřená závlhka (další až po vyschnutí) a tekuté přihnojování. Červenec a srpen má však raději sušší. To mi ukázal minulý rok, kdy mi dala zatím největší přírůstky.

Stává se, že již během skladování, i v únoru, začne se tlačit květný puk. Pak je nutné zasadit do hrnků s drenáží, zavlažit a teprve po zakořenění zalévat a přihnojovat. Hrnková kultura je vhodná, sází se koncem února či v březnu tak, aby krk cibule byl nad zemí. Ve druhé polovině května dát volně na záhon. V hrnkách nakvétá za 2—3 týdny, ještě před vyrašením listů.

Množí se dceřinými cibulkami, kterých tvoří málo. Generativně tak, že semeno vyséváme hned po sklizni do misek umístěných v teplém skleníku nebo alespoň paňniku. Pro získání semen je lepší uměle spráshit.

Cibule musíme vyjmout ze země kolem poloviny září a po očištění uchovat při 15—20 °C (při skladování za nízké teploty nenakvétají) nejlépe volně — pěstované hrnkově přezimujeme v nich za stejné teploty a přesazujeme každoročně až při rašení, pozor, nepoškodit vytrvalé kořeny.

Květ je velký asi 10krát 15 cm na dutém stvolu 25 cm dlouhém. Bývá obvykle jeden. Tvarově velmi krásný až exotický a poutavý i barvou. Listy jsou řemínkovité, tmavě zelené, až 40 cm dlouhé a zpravidla rostou až po květu.

Při správném pěstování a skladování je značně odolná. Při špatné kvalitě půdy a trvalém přemokření je nebezpečí hniloby podpučí, proto je vhodné před sázením poprášit kořenový věnec fungicidem.

Základní druh, jako jediný rod, má varietu *glauca* s modrozelenými

listy a cv. Karwinskii s květy ohnivého odstínu a na bázi s bílou skvrnou.

Tolik o nezaslouženě opomíjené, kterou nebude obdivovat jen žena.

Naše poznámka

Vlastimil Novák

Nesporně výrazným příspěvkem k obohacení literatury, věnované mečíkům, je vydání dlouho očekávané knihy ing. Igora Adamoviče *Gladioly — mečíky*. I když prvotní a rozhodující dojem z této knihy vytvářejí barevné fotografie, nejde jen o typickou obrazovou publikaci. Stejnou pozornost věnoval ing. Adamovič textové stránce knihy, která seznamuje čtenáře s historií i současností bohatého světa mečíků. Prohlašuje čtenářské poznatky a vytváří z knihy ediční čin i po obsahové stránce nevšední a cenný. V publikaci *Gladioly — mečíky* se však projevila bolest podobných pojednání, která chtějí mít populární obsah, ale zapomíná na to, být zajímavá i pro odbornou veřejnost. Kniha by se možná mohla jmenovat „Jak jsem pěstoval gladioly“, kdybychom nevěděli, že autor toho chce ještě na pěstitelském poli hodně dosáhnout. To, že v knize postrádáme celou řadu předních pěstitelů z Československa i ze zahraničí, lze ovšem možná vysvětlit tím, že kniha bude mít další pokračování, tentokrát třeba jak pěstuje mečíky... (dosadte jméno jiného pěstitele). Podobně jednostranného pohledu není ušetřen ani výběr fotografií. Jistě by ochotně i ostatní pěstitelé poskytli fotografie předního světového sortimentu a jeho výpěsků, kdyby věděli, že při přípravě publikace je autor v nesnázi a má fotografie jen toho, co mu na záhonech vykvetlo. Věříme však, že ing. Igor Adamovič si ještě najde čas na přípravu další knihy, tentokrát určenou nám, kteří pěstujeme mečíky už s určitými zkušenostmi.



MEČÍKY A GLADIOLY - JAK SE TO RÝMUJE

Vlastimil Novák

Každý z nás v životě napsal rým. S jakým úspěchem konkuroval Nezvalovi, Schillerovi, Ščipačevovi ví každý sám, neb ten, kterému byla báseň věnována. Faktem je, že začátky jsou vždy těžké. Prokousat se jamby, trocheji a daktyly není tak jednoduché, u veršování proto zůstal ti nejvytrvalejší.

Obsah básně musí být vždy srozumitelný a čtenář má pochopit, co básník chtěl říci, co prožívá a v jaké situaci se nachází. Tak tedy ukázky:

*Našel jsem Tě lásko, našel,
z rade mám však velký kašel,
na průdušky dávám sádro,
oblékám si „Jäger“ prádlo.*

*Nevadí mi kašel, rýma,
s Tebou je mi, děvče, prima,
bos a v zimě k autobusu,
poběžím si pro Tvou pusu.*

Jsou to naivní verše, kdo však ze zamilovaných není trochu, ne-li hodně duševně vychýlený. Ve verších je však láska, kterou ani bacily nezničí.

*Viděl jsem Tě za mlžným oparem
a cítil vůni křenu s ovarem.*

Mlžný opar je z požití nadměrného množství alkoholu, zákonitě se ozývá žaludek, který vytrávil a vše ustupuje představě dobrého jídla.

*V trávě byla ještě rosa,
nevím, proč mě štípla vos a
a teď sedím v jitroceli
a chladím se na tváříče.*

Tady básník úmyslně nahradil podobné části těla, tím se vyvaroval vulgárnosti, ovšem za cenu ztráty rýmu v posledním řádku. Kdo však je schopen doplnit vhodné slovo, měl by se věnovat básněni, má prostě vlohy.

Dá se básnit vlastně o všem, jenom ne o mečcích. Mečíky, gladioly, ať se sklouňují jakkoliv, nikdy nemůžeme přijít na přijatelný rým. To platí i na hlízy, bruty, petály, pestíky atd.

Po námaze alespoň pokusy:

*Když jsem jedl knedlíky,
žluté jako pestíky,
s marmeládou jak Star Ruby,
na WÉCé teď hledám zuby.*

Zde je opěvovaná žlutá barva pestíků s rubínovou barvou marmelády, ale verše nijak nevyzvedávají krásu meččků. Snad jen hltavost a pozdější trampoty ukazují ty horší stránky.

*Vyšla jsem si do zahrady,
nezakryla svoje vnady,
mečíkař si věděl rady,
dal to se mnou dohromady.*

Tady je to lepší, o mečcích zase nic, ale je zde podtržena vysoká kvalifikovanost mečíkáře, který okamžitě, za všech okolností, dovede reagovat a žádná práce pro něho není překážkou.

Rým na mečíky jde, nebo nejde?

*Barevným lemem září petály
jak moje letní sandály.*

Sice se to rýmuje, ale porovnávat krásu meččků s letní obuví? Ať zatěžujeme velký i malý mozek nebo naopak, prostě verše nejsou, neb se nehodí.

*Blue Ice — jitrnice
Mardi Gras — boty Adidas
King Colle — lyžařské hole*

Říká se, když uvidíme něco krásného, samo to volá po rýmu a múza nás

musí políbit. Zajdeme mezi naše krásné květy a máme vyhráno.

*Poláčkova Irenka,
ta je samá třásněnka
i ta Holka okatá
od virozy flekatá,
Kadlecova Miss Čechie,
ta mi v zemi pěkně hníje,
Čipkovaný čepeček,
vyhrabal mě kriteček,
o! Mimránka hnědá chloubá,
na ni zas je tvrdá houba,
s Čumulangmou je to jistý,
už jí pěkně žloutnou listy
a na Lady Carneval,
slimák zase hodoval,*

*od Fishera kolekci,
sežrali mi drátovci,
radost mi jen dělá Vilma,
ta je zdravá, pěkná, silná
a tak tyhle mečiky,
do rakve jsou hřebíky.*

Mečik a rým nejde dohromady, proto přátelé, nedělejme z toho tragédii. Vždyť v životě se nám také vše nerýmuje a přesto jsme šťastní.

*A tak vzhůru dejme hlavy,
fungicidy všechno spraví,
vic radosti, méně bolu,
z našich krásných gladiolů.*

Společenská kronika

Svá životní jubilea ke konci roku roku budou slavit naši přátelé - pěstitelé květín. Přejeme jim hezké prožití těchto slavnostních dnů, hodně zdraví a optimismu do dalších let.

55 let

JOSEFA VALNOHOVÁ, Brno 2.

60 let

KAREL ČERMÁK, Sezimovo Ústí,

SLÁVEK VRZAL, Brno 15,

VĚRA ŠTASTNÁ, Jaroměř III,

FRANTIŠEK SEMENEC, Bydžovská Lhota.

65 let

BERNARD DINTER, Ludgeřovice.

70 let

ARNOŠT SKŘIDLLOVSKÝ, Štítina,

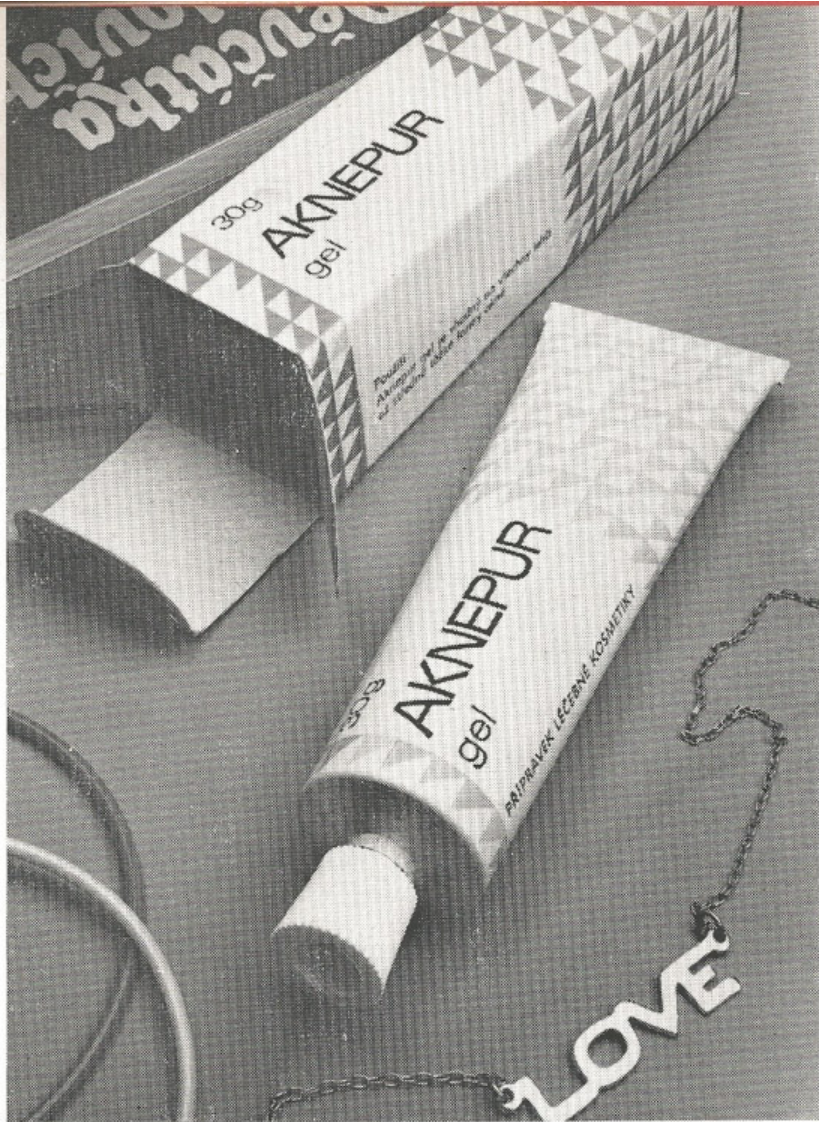
FRANTIŠEK PROCINGER, Lánov,

VÁCLAV HERCIK, Vitiněves.



Oznamujeme smutnou zprávu, že z našich řad odešel navždy přítel Karel Kršák z Chrástečných Pasek — Vizovic. Byl jedním z nás, který nadevše miloval květiny a záplavy květů mečíků jej doprovázely na poslední cestě.

Pokloňme se jeho památce, ztratili jsme vzácného člověka a dobrého přítele.



AKNEPUR gel

nový přípravek léčebné kosmetiky n. p. Léčiva, Praha. Obsahuje účinnou přírodní látku, která příznivě ovlivňuje pokožku postiženou lehčími až středně těžkými formami trudoviny – akné.

Prodej v drogériích.

Vyrábí:

Léčiva

n. p., Praha